

OLJEPRIS OG KRISER

Av Kåre Wahl, Hammerfest

De to grafene nedenfor viser hvordan oljeprisen (Brent) og hovedindeksen på Oslo børs har variert de siste 5 årene.

Vi har alle lært at prisen på en vare er avhengig av tilbud og etterspørsel. Hvis det er mangel på en vare som det er stor etterspørsel etter, vil prisen presses opp. Hvis det er stort tilbud av en vare som få vil kjøpe, vil prisen synke.

Olje er en vare hvor tilbud og etterspørsel globalt i stor grad bestemmer prisen. Tilbudet av olje vil ikke øke siden vi er på eller har passert Peak oil. Da er det etterspørselen i den globale økonomien som bestemmer prisen.

Hovedindeksen på Oslo børs er i hovedsak et bilde på børsene ellers i verden. Det skyldes at de nasjonale økonomiene er integrert hverandre. Men hovedindeksen på Oslo børs er spesielt avhengig av prisen på olje. Det følger tydelig av de to grafene over.

En vekst i den globale økonomien fra begynnelsen av 2006 førte til en voldsom økning i oljeprisen til over 140 dollar fatet for en kort stund. Så kom den såkalte finanskrisa fra juli 2008. I løpet av et halvt år raste prisen ned til 40 dollar fatet. Jeg vil tro at det skyldtes lav etterspørsel under krisa.

Så følger en økonomisk oppgang fram til mars 2011. Oppgangen skyldtes vel at statene pøste penger inn i næringslivet for å stimulere økonomien og dermed etterspørselen. Det var antikrisepolitikk a la John Maynard Keynes. Den virket, den globale økonomien tok seg opp, og aksjekursene økte. Spesielt økte etterspørselen etter olje, og oljeprisen kom opp i 120 dollar fatet.

I mars 2011 begynte den nåværende krisa i EU og USA, verdens ledende kapitalistiske økonomier. Stort sett alle av disse statene er nå forgjeldet inntil ryggmargen, arbeidsledigheten er stor og det kuttet brutalt i alle offentlige budsjetter. Disse faktorene vil virke motsatt av Keynes' politikk og kan bare føre til at en løsning på den nåværende krisa blir skutt ut i tid, slik jeg ser det.

Jeg skal ikke spå om den den nære framtid. Det er det mange andre som har gjort uten at de har kommet særlig heldig fra det. Men jeg vil henlede oppmerksomheten på oljeprisen under den nåværende krisa. Vel har oljeprisen falt noe, men det ligger an til at gjennomsnittlig pris i 2011 blir 111 dollar fatet, den høyeste noensinne. Forskjellen til den forrige krisa er til å forbauses over.

Olje er uunnværlig for at verdensøkonomien skal fungere. En høy oljepris vil selvfølgelig virke negativt inn på den. For å få prisen litt ned slapp IEA i juni ut på markedet 2 millioner fat pr. dag i 30 dager fra strategiske oljelagre. Det hjalp litt i de dagene, men så steg prisen igjen.

En mulig forklaring er at de voksende økonomiene i Kina, India og Brasil skaper en voksende etterspørsel som kompenserer for nedgangen i EU og USA.

Det store spørsmålet som da presser seg på er:

Hva vil oljeprisen øke til hvis/når EU og USA kommer seg ut av den nåværende krisa? Og vil en slik høy oljepris være til å leve med?

Pris på brent olje de siste 5 år

Hovedindeks på oslo børs de siste 5 år

